

Ouderreactie

Besluit voor een experiment met cross-over kwalificaties in het middelbaar beroepsonderwijs

28 oktober 2015

Deze ouderreactie is helaas niet tot stand gekomen na uitwisseling van visies en reacties van ouders, gecoördineerd door Ouders & Onderwijs en het Netwerk Ouderinitiatieven (NWOI). Te late kennis van de internet consultatie over dit besluit en helaas ook gebrek aan tijd zijn hier debet aan. Niettemin.

Henk Santing en Jeroen Veltheer, mede namens Ouderplatform Volgbaar Onderwijs

Inleiding algemeen

Als ouder wil je natuurlijk het beste voor je kind. Dat het onbezorgd opgroeit en dat het zich mag ontwikkelen tot waar zijn dromen en ambities reiken. Naast het gezin waarin het opgroeit, is het onderwijs zeer bepalend voor de ontplooiing en ontwikkeling van talenten.

Een passende onderwijsomgeving is dus cruciaal voor de ontwikkeling van onze kinderen. Om dat adequaat vorm te geven als overheid en samenleving is een immense uitdaging. Elk systeem dat daarvoor wordt opgezet, is per definitie beperkend. Leidt er toe dat de leerling zich moet aanpassen, vormen naar datgene wat aangeboden en daarmee van hem gevraagd wordt.

Nieuwe ontwikkelingen in het onderwijs benaderen wij vanuit dit perspectief. Ze moeten zinvol bijdragen aan het verbeteren en vergroten van de kansen van alle leerlingen en in het bijzonder de meer kwetsbare, waaronder complexe jongeren en jongeren met een beperking.

Nieuwe of vigerende regelgeving moet in ouderogen:

- geen drempels opwerpen,
- geen onnodige centralisatie (want die beperkt) van onderwijstaken tot gevolg hebben,
- vooral ten dienste staan van de uitvoering,
- niet op wantrouwen gebaseerde maatregelen bevatten maar op feiten gebaseerd zijn en
- transparantie bieden waardoor de mogelijkheid tot verhelderende inzichten ontstaat.

Betrokken ouders hebben zich geconcentreerd op de inhoud van de nota van toelichting bij deze AMVB. Daarbij is met een schuin oog gekeken naar de internetconsultatie over de Keuzedelen, een onderwerp dat, verrassend genoeg door onwetendheid dat het speelde, aan ons voorbij is gegaan.

Het zou prettig zijn te beschikken over de kennis van het wetmatig spectrum in het mbo en overige afspraken met en binnen deze sector. Die overall kennis hebben ouders helaas niet volledig. Het kan

daarom zijn dat zaken benoemd worden die elders al geregeld zijn. Het beoordelen van de juistheid van concrete voorgestelde wijzigingen in de wetstekst is voor ouders daarom ook niet mogelijk.

Inhoudelijke reactie op de vragen

Inleiding vooraf

Met de introductie van de *Keuzedelen* en het nu voorliggende besluit tot *Experiment cross-over kwalificaties* wordt de flexibiliteit om in te spelen op veranderingen in de samenleving door het mbo verhoogd. In de kern een beweging die wij als ouders toejuichen omdat het de kansen van jongeren vergroot. Beide veranderingen hebben een aanleiding die niet de jongere zelf betreft, maar primair in de arbeidsmarkt en bij inzichten van de instellingen ligt.

Naar ons idee is nu ook de tijd aangebroken om in het mbo flexibiliteit aan te bieden gevraagd vanuit de behoefte van de jongere. Met name jongeren met een beperking en andere “complexe jongeren” lopen aan tegen de grenzen van het systeem terwijl de beroepsmogelijkheden ook voor hen in voldoende mate aanwezig zijn met die kleine aanpassingen van de kaders van het systeem. Kleine keuzemogelijkheden, met behoud van niveau en kwaliteit, zouden velen van hen in staat stellen zich wel te diplomeren in de studierichting die bij hen past. Mits die ruimte in het mbo voldoende geboden wordt.

Onlangs hebben ouders hierover een voorstel ingediend bij het Ministerie, overigens ook in de vorm van een experiment. Met de net geïntroduceerde *Keuzedelen* en de nu voorliggende *cross-over kwalificaties* is flexibiliteit in het mbo een feit. De tijd is rijp om ook invulling te geven aan door de jongeren gevraagde flexibiliteit. Wij zijn graag bereid hierover met U in gesprek te gaan.

1. Dragen de maatregelen van dit besluit bij aan het bereiken van de doelstelling?

Zoals wij in de Inleiding al aangaven, juichen wij meer flexibiliteit in het mbo toe. De voorgestelde maatregelen dragen bij aan de te bereiken doelstelling én aan de noodzakelijke flexibilisering. Met het besluit komen de beroepen van de toekomst ook nog eens sneller binnen bereik van jongeren, wat hun kansen en arbeidsvreugde vergroot.

Kanttekeningen bij het voorstel zijn er ook. Die hebben wij verwerkt bij de beantwoording van de overige vragen. Ze zijn vooral gelegen in de constatering dat het besluit onvoldoende rekenschap houdt met de belangen van de jongeren.

2. Wat vinden wij van dat mbo instellingen, in samenwerking met het (regionale) bedrijfsleven de mogelijkheid krijgen om kwalificaties samen te stellen uit bestaande kwalificaties?

De kennis en de mogelijkheden om aan te sluiten op beroepsontwikkelingen, is aanwezig in de praktijk van het (regionale) bedrijfsleven en bij de onderwijsinstellingen. Wij vinden het een logische en goede gedachte om daar dan ook de mogelijkheid neer te leggen om cross-overkwalificaties samen te stellen.

3. In hoeverre kunnen wij ons vinden dat in het besluit voorwaarden zijn opgenomen, onder andere om de meerwaarde van de cross-over kwalificatie en het belang van deelnemende studenten te waarborgen?

Voorwaarden zijn nodig om de cross-over kwalificaties gestructureerd en transparant op te zetten en voor borging van kwaliteit. Dat is in het belang van de student. Enkele voorwaarden werken onnodig beperkend of onvoldoende borgend. Dat is hieronder uitgewerkt.

Voorwaarden, vervolgonderwijs

Een middelbare beroepsopleiding is gebaseerd op 3 elementen, namelijk de beroepsmogelijkheid, maatschappelijke relevantie en de mogelijkheid tot vervolgopleidingen. De eerste twee komen ruimschoots aan bod in dit besluit. Maar over de mogelijkheden tot vervolgopleidingen wordt niets vermeld.

Dit baart ons zorgen, want daarmee is er geen zekerheid over de vereiste aansluiting op een vervolg in het hoger beroepsonderwijs. Hoewel dit experiment op het mbo betrekking heeft, verwachten wij bij/in dit besluit op zijn minst een visie over hoe die aansluiting op het vervolgonderwijs geborgd zal worden in geval van Cross-over experimenten.

Noodzaak van een cross-over kwalificatie

Wij hebben slechts in beperkte mate kennis genomen van het onderwerp Keuzedelen. Voor het behalen van het vakdiploma van de opleiding, is het behalen van het examen van de keuzedelen niet een vereiste. In dat verband begrijpen wij niet dat u cross-over beroepselementen onderbrengt in de keuzedelen als er “te weinig cross-sectorale elementen zouden zijn”. Komt dat er dan op neer dat, als de jongeren de examens van deze keuzedelen behalen, zij dan toch alleen de kern van het vakdiploma krijgen en dus niet het beoogde cross-over diploma?

Dit wringt. De aanvragende instelling van de cross-over kwalificatie vindt samen met de regionale bedrijven dat er sprake is van een arbeidsmarktbehoefte en een beroep. Maar dit wordt vervolgens niet ondersteund met een daarbij passend beroepsdiploma. Hier vergeet u een belang van de jongeren zelf.

Alleen onderwijsinstellingen die bij beschikking daarvoor toestemming krijgen mogen onderwijs aanbieden op basis van een cross-over kwalificatie

Een begrijpelijke voorwaarde vanuit de verschillende belangen opgesteld. Wij missen twee belangrijke elementen in het belang van de jongeren:

Cross-overs landelijk verspreiden. Het feit dat een cross-over kwalificatie wordt opgestart betekent dat de instelling en de samenwerkende bedrijven van mening zijn dat er sprake is van een nieuw te onderwijzen beroep. Dat beroep zal zich veelal niet beperken tot die specifieke regio waar de instelling gevestigd is. Het ligt dus voor de hand om zo'n cross-over ook in andere delen van het land op te starten want dat is in het belang van alle jongeren. Dat pleit er voor om de aanvraag voor een cross-over kwalificatie open te publiceren en te delen met de andere mbo instellingen.

Tevens is dan de vraag hoe een andere instelling zo gemakkelijk mogelijk door de aanvraagprocedure komt. Het cross-overbesluit zou hier ruimte voor moeten bieden.

Mocht de sector uit concurrentie oogpunt openheid over bestaande en in aanvraag zijnde cross-overs een ongewenste situatie vinden, dan zetten wij daar het belang van de jongeren weer tegenover.

Cross-overs over instellingen heen. Hoewel niet expliciet teruggevonden ontstaat de indruk dat een cross-over kwalificatie slechts door één instelling kan worden aangedragen. Dat is een zeer beperkende voorwaarde.

De afgelopen jaren zijn door de groei van de mbo instellingen en door het dalende leerlingen aantal diverse opleidingen samengevoegd en onderling verdeeld tussen instellingen. Met name een ontwikkeling ook buiten de Randstad.

Het is dus zeer wel denkbaar dat voor de samenstelling uit meerdere domeinen juist gebruik zal worden gemaakt van de kennis en inzet van meer dan één instelling. Dit pleit er voor om in dit besluit de ruimte te bieden voor een aanvraag door meerdere instellingen. Want ook dit vergoot de kansen van de jongeren op een vakopleiding met toekomst. Juist in regio's waar de kansen al wat kleiner zijn en de opleidingsmogelijkheden dunner gezaaid en meer gespreid over instellingen.

NB. Ons heeft bereikt dat de minister een discussie start over herkenbaar en kleinschalig mbo. We kunnen ons goed voorstellen deze suggestie ook van belang wordt bij die discussie.

NB. In de situatie van meerdere instellingen die samenwerken in cross-over kwalificaties en geografisch gespreid zijn, zal er meer gereisd moeten worden. De startende mbo student wordt dan geconfronteerd met extra reiskosten vanwege het ontbreken van de OV studentenkaart voor jongeren tot 18 jaar. Wij doen hier daarom ook een dringende oproep om dit vraagstuk voor de jongere mbo student en hun betalende ouders op te lossen.

4. Wat vinden wij van dat, om onnodige administratieve lasten te voorkomen, de aanvraagprocedure in dit besluit opgedeeld is in twee fasen?

De opdeling in twee fasen is zondermeer prima. Het voorkomt overbodige inspanningen en kosten. Mogelijk zal de praktijk uitwijzen dat meer fasen nodig zijn.

Enige zorg hebben wij ten aanzien van de ingeschatte doorlooptijd van het geheel. Kan iedereen voldoende zijn rol uitvoeren in de beschikbare tijd? Tijds.schedulers waarbinnen partijen hun rol moeten uitvoeren staan ook niet nader genoemd. Transparantie hierin zou goed zijn voor alle betrokkenen.

5. Overige opmerkingen bij dit besluit

Lengte van de studieduur en bekostiging

Het is duidelijk de intentie om de lengte van de opleiding bij een cross-over kwalificatie dezelfde te laten zijn als de bestaande opleidingen van dat niveau. Maar er zijn voldoende overwegingen die er voor pleiten het mogelijk te maken deze opleidingen tijdelijk langer te laten duren en de bekostiging hiervan te garanderen.

Allereerst is er de bestaande student die ziet dat (delen van) zijn vakopleiding deel uit gaat maken van een cross-over kwalificatie. Die studenten zouden de kans moeten krijgen hieraan alsnog deel te nemen. Een aanbod van een extra studiejaar waar de andere kwalificaties van de cross-over worden aangeboden, is dan op zijn plaats. Het vergoot de kansen van de jongere op de arbeidsmarkt. En werkgevers kunnen eerder beschikken over gekwalificeerde mensen.

Instellingen moeten juist gestimuleerd worden dit aan te kunnen bieden, door een gegarandeerde bekostiging van dat extra studiejaar.

Alles is nieuw bij het opzetten van een cross-over opleiding. Het vinden van een juiste balans in de diverse kwalificaties die samen de nieuwe opleiding moeten gaan vormen, is niet eenvoudig. Zeker in het begin niet, als alles ook nog binnen de grenzen van de reguliere lengte van het opleidingsniveau moeten passen. Het is in dit stadium nog een experiment dat opgezet en gerealiseerd moet worden. Kennis en ervaringen bij instellingen hiervoor ontbreken.

Indien de ruimte geboden wordt om in deze nieuwe opleidingen met een verlengde opleidingsduur te gaan werken, dan komt dit de kwaliteit van het geheel zeer ten goede. Na een aantal jaren weet de samenwerking van instelling en bedrijven pas echt wat de noodzakelijke keuzes zijn om de lengte van de opleiding standaard te laten zijn. Ook voor hen is dit een experiment. Wij stellen voor om gedurende enkele jaren de opleidingsduur langer te laten zijn. Daarna moet de opleiding volgens de standaard aangeboden worden. Uiteraard moet de bekostiging voor deze langere studietijd dan ook toegezegd en geregeld worden.

Doorlooptijd procedure in relatie tot start van de opleiding; in werking treden van het besluit

In het besluit wordt aangegeven dat de aanvraagprocedure ca 1 jaar zal bedragen. De eerste opleiding kan aangeboden worden per 1 augustus 2017. De eerste aanvraag lijkt dan 1 augustus 2016 te kunnen worden ingediend.

Maar ook voor een nieuwe cross-over opleiding zal de instelling moeten voldoen aan datgene wat in het wetsvoorstel omtrent aanmelding en toelatingsrecht afgesproken wordt. De opleiding moet tijdig worden aangegeven bij de schoolinformatie en toekomstige studenten moeten zich voor 1 april (?) kunnen aanmelden.

Oftewel, het is zeer gewenst dat de timing van het voorliggende besluit en totale proces op tot zo'n opleiding te komen rekening gaat houden met en aangepast wordt aan de belangen van de toekomstige student. Beoogde ingangsdatum van dit besluit dient 1 januari 2016 te zijn, waarmee het proces dus passend wordt.

De positie van Ouders

In de voorbereiding en uitwerking van dit soort besluiten en wetsvoorstellen is de positie van ouders betreurenswaardig. Alle overige belanghebbende partijen zijn betrokken bij het voortraject. Ouders, die hun kinderen wettelijk vertegenwoordigen, kunnen pas aanhaken nadat alle andere stakeholders hun inbreng al hebben gegeven. Althans als zij weten waar aan gewerkt wordt en weten van het bestaan van internetconsultaties. Er ligt dan echter al een uitgewerkt besluit of wetsvoorstel mede gebaseerd op de inbreng van andere belanghebbenden. Het zou dus meer dan gewaardeerd worden als de positie van ouders als belanghebbenden in het mbo ook erkend zou worden. En dat ouders net zo betrokken worden als tot nu toe wel vooraf geconsulteerde groeperingen.

Voor een goed begin en begrip is het misschien een suggestie om onze reactie op het wetsvoorstel daarom met ons te bespreken.